

Wijziging van de omzetbelasting

MEMORIE VAN TOELICHTING

Nr. 3

1. Inleiding

Het onderhavige wetsontwerp maakt deel uit van het geheel van dekkingsmaatregelen dat in de miljoenennota 1970 is aangekondigd. De andere daartoe behorende wetsontwerpen welke gelijktijdig worden ingediend, hebben betrekking op de tarieven van de vermogensbelasting en de vennootschapsbelasting.

Zoals ook in de miljoenennota is medegedeeld dient voor het komende jaar dekking te worden gevonden voor een bedrag van in totaal 645 mln., zijnde de som van:

a. het saldo van de aanpassing van een aantal belastingtarieven aan de louter nominale inkomensstijging (verwezen zij naar de memorie van toelichting op het tegelijk met dit wetsontwerp ingediende wetsontwerp tot aanpassing van de tarieven van de inkomsten- en de loonbelasting)	23
b. het saldo van vaststaande of uit reeds eerder ingediende voorstellen voortvloeiende belastingmaatregelen (Zie de miljoenennota 1970 par. 3.4.2)	317
c. de in de uitgavensfeer te dekken bedragen, met name ter sanering van het gemeentefonds (Zie par. 3.4.3 van de miljoenennota 1970)	305
	645

Daarnaast staat nog de overschrijding van de raming van de teruggave van de op de voorraden per 1 januari 1969 rustende (oude) omzetbelasting. Deze restitutie, die krachtens de overgangsregeling van de nieuwe wet op de omzetbelasting plaatsvindt, blijkt thans hoger te zijn dan het geraamde bedrag van 1200 mln., waarmee bij de schatting van de eenmalige opbrengst van de omzetbelasting over de jaren 1969, 1970 en 1971 was rekening gehouden. Naar de tot nu toe bekende gegevens zal het totale bedrag ongeveer 360 mln. hoger liggen. Aangezien van de teruggave op 1 juli 1969, 1 oktober 1969, 1 januari 1970 en 1 april 1970 telkens een vierde gedeelte vervalt drukt de overschrijding voor de helft, dus voor 180 mln., op het jaar 1970.

2. Zoeken naar dekkingsmiddelen

Het vinden van dekking voor bedragen als waar thans sprake van is wordt steeds moeilijker. Bij de huidige zwaarte van de meeste belastingen raken verschillende mogelijkheden langzamerhand uitgeput, terwijl de omzetbelasting bij de huidige situatie ten aanzien van de prijzen als dekkingsmiddel ook grote bezwaren heeft. Niettemin stond het kabinet voor de noodzaak dekking te vinden. Het werd daardoor gedwongen tot voorstellen te komen waarvan het de bezwaren zeer wel onderkent. De ondergetekenden menen goed te doen dit voorop te stellen.

Door S.E.R. gesuggereerde belastingmaatregelen

Bij het zoeken naar dekking voor het voren genoemde bedrag van 645 mln. heeft het kabinet overwogen of het mogelijk was de suggesties te volgen, welke in het veertiende halfjaarlijks economisch rapport van de Sociaal-Economische Raad op het terrein van de belastingen worden gedaan. Zoals in de miljoenennota 1970 (par. 3.1) is uiteengezet heeft het kabinet het niet verantwoord geacht de groei van de rijksuitgaven in 1970 te brengen beneden de structurele begrotingsruimte van zes pct. Dat brengt onmiddellijk het gevolg met zich dat voor een groter bedrag belastingverhogingen moeten worden voorgesteld, dan waarmede de S.E.R. heeft rekening gehouden.

Bij het zoeken naar dekkingsmaatregelen heeft het kabinet een aantal belangrijke groepen van belastingen achtereenvolgens in beschouwing genomen.

a. Belastingen in de vermogenssfeer

In de eerste plaats heeft het kabinet aandacht gegeven aan de belastingen in de vermogenssfeer. In de huidige omstandigheden heeft het kabinet het niet onredelijk geacht de vermogensbelasting nog twee jaren te handhaven op het bestaande peil. In 1965 is voorgesteld het tarief van deze belasting voor vier jaren met 1 punt te verhogen tot 6 ‰. Verwezen zij in dit verband naar de memories van toelichting bij de wetsontwerpen Zitting 1965-1966 – 8301 en 8306.

Nu in de situatie, zoals die zich voor 1970 voordoet, de fiscale dekkingsmogelijkheden beperkt zijn, meent het kabinet dat het gemotiveerd is dat tijdelijke extra punt nog niet te doen vervallen. Het stelt daarom verlenging daarvan voor gedurende de jaren 1970 en 1971. Dit zijn de jaren waarvoor dit kabinet nog de begroting opstelt. Door de beperking tot deze jaren blijft dit punt voor de nieuwe kabinetsperiode een open aangelegenheid.

Het kabinet verzet zich met kracht tegen de in de laatste jaren van bepaalde zijden – met name werd hierop aangedrongen door het Lid van de Kamer de Heer Wiebenga – uitgeoefende aandrang om de vermogensbelasting nog verder te verzwaren. Het is van oordeel dat er naast het per generatie geheven successierecht en de hoge inkomstenbelasting op vermogensinkomsten weliswaar plaats is voor een vermogensbelasting – in feite neerkomend op een extra belastingdruk op vermogensinkomsten – maar dat een tarief van 6 ‰ dan toch eerder aan de hoge dan aan de lage kant is.

Ook het idee een vermogensaanwasbelasting te heffen wijst het kabinet af. (Verwezen zij o.a. naar *Handelingen* 1968-1969, blz. 2918 en blz. 2965). Afgezien van de vele technische complicaties – de meeste problemen die zich voordeden bij de na de tweede wereldoorlog geheven eenmalige vermogensaanwasbelasting zullen terugkeren, en dan nog wel bij een ieder jaar geheven belasting – meent het dat het niet juist zou zijn belast inkomen dat bespaard wordt opnieuw aan een fiscale heffing te onderwerpen. Het elimineren daarvan zou echter de heffing nog verder compliceren, en – afgezien nog van de noodzakelijke correctie wegens louter nominale waardeinstijging – de opbrengst er van veel geringer doen zijn dan de door de Heer Wiebenga tijdens dat debat genoemde bedragen. Bovendien acht het kabinet de sterke prikkel tot ontsparen die met een dergelijke heffing in het leven zou worden geroepen een ernstig bezwaar daartegen.

De bij de gedachtenwisseling over de nieuwe wet op de vennootschapsbelasting door het lid van de Kamer de Heer Van den Bergh naar voren gebrachte idee van een vermogensbelastingstarief dat wisselt naarmate de waarde van de vermogensbestanddelen een stijgende dan wel een dalende tendens heeft (verwezen zij naar de *Handelingen* 1968-1969, blz. 3049 en blz. 3091 en 3092) zijn de ondergetekenden bereid nader te bestuderen.

Afgezien van het resultaat van de studie is het nog de vraag of dit systeem voor het jaar 1970 tot een als dekking aan te merken meeropbrengst zou leiden.

Met betrekking tot de successierechten zij het volgende opgemerkt. Wat er zij van de vraag of dit recht al of niet tot een hogere opbrengst moet worden opgevoerd, als dekking voor 1970 kan daarbij toch geen sprake zijn, zowel door de aard van deze belasting, die ten laste komt van de besparingen, als door het feit dat een wijziging van deze wet praktisch niet meer op een zodanig tijdstip kan worden ingevoerd dat er voor 1970 nog baten van belang uit kunnen voortvloeien. Over het tarief van deze belasting is namelijk een advies uitgebracht door de Commissie-Hofstra. Eerst na een grondige bestudering van dit rapport – waarin twee van elkaar verschillende opvat-

tingen tot uitdrukking zijn gebracht – zal het mogelijk zijn te komen tot een oordeelsvorming over het tarief van deze belasting. Eventuele tariefwijzigingen kunnen dan het beste tot stand komen in het kader van de algemene herziening van de successiewet waarvoor reeds langere tijd een wetsontwerp aanhangig is (Zitting 1964–1965, 7882). De ondergetekenden zullen mede deze herziening in hun beslissing ten aanzien van de successiebelasting betrekken.

b. Vennootschapsbelasting

In de tweede plaats is de vennootschapsbelasting aan de orde gesteld.

Hoewel de opbrengst van de vennootschapsbelasting na aanvaarding van het thans bij de Eerste Kamer aanhangige wetsontwerp tot herziening van de vennootschapsbelasting bij een tarief van 45 pct. structureel 65 mln. zal liggen boven de opbrengst volgens de thans geldende wetgeving, meent het kabinet niettemin te moeten voorstellen het tarief te handhaven op het huidige percentage van 46. Het neemt daarbij in aanmerking dat die meeropbrengst voor een zeer belangrijk gedeelte wordt veroorzaakt door de nieuwe regeling voor de verzekeringmaatschappijen, terwijl bij andere sectoren de verzwaren, voor zover deze optreden, tengevolge van de nieuwe regeling in het algemeen gering zijn. Het kabinet ontveinst zich niet dat er bezwaren kunnen worden aangevoerd tegen het tarief van 46 pct. met name als men het ontbreken van een regeling tot verlichting van de fiscale lasten drukkende op uitgedeelde winsten daarbij in het oog vat. Zoals bekend heeft dit punt de aandacht van de ondergetekenden. Zij menen dat bij de noodzaak van het vinden van structurele dekking een handhaven van het huidige tarief, hetgeen voor de meeste n.v.'s geen verzwarende druk in verhouding tot de bestaande toestand betekent, niet achterwege mag blijven. Dit levert een dekking van 50 mln.

Na vorenbedoelde beide maatregelen blijft derhalve nog te dekken over $645 - 100 = 545$ mln.

De suggestie van de S.E.R. te overwegen een verschuiving naar 1971 te doen plaatsvinden van bijv. de helft van het bedrag van de aanpassing van de loon- en inkomstenbelasting in plaats van een derde willen de ondergetekenden hierna onder *c* behandelen, terwijl het vertragen van het afbreken van de omzetbelasting op investeringsgoederen onder *d* aan de orde komt. Op het advies om de voorgenomen verhoging van de tarieven van de omzetbelasting in 1970 geen doorgang te doen vinden wordt onder *e* nader ingegaan.

c. Loon- en inkomstenbelasting

Ook na de door het kabinet voorgestelde aanpassing van de tarieven van de loon- en inkomstenbelasting blijft de druk van deze belasting nog zeer hoog. Na die aanpassing blijft de druk in 1970 en 1971 nog altijd zwaarder dan in 1965. In dat jaar was de druk, ook volgens het toenmalige kabinet Cals, reeds zeer hoog (Zie stuk 1965–1966–8301, nr. 3). Dat kabinet kwam niet terug op de door het kabinet Marijnen in gang gebrachte tariefsaanpassing, terwijl de voor 1966 nodige dekking in hoofdzaak werd gezocht bij de indirecte belastingen. Ook het verschil tussen de drukverhoudingen in Nederland en in de andere lid-staten van de E.G. is aanleiding de loon- en inkomstenbelasting niet in het dekkingsplan te betrekken, temeer nu de laatste jaren de ontwikkelingen op het terrein van de belastingharmonisatie gestadig voortgang vinden. De conclusie is dan ook dat een verlaging van deze belasting meer voor de hand ligt dan een verhoging. In dit verband zij verwezen naar hoofdstuk VII van de memorie van toelichting bij het ontwerp van de Wet op de omzetbelasting 1968 (Zitting 1967–1968–9324, nr. 3, blz. 28). Mede door de groei van de overheidsuitgaven, welke de volle structurele begrotingsruimte in beslag neemt, heeft echter het kabinet van een verlaging van de loon- en inkomstenbelasting moeten afzien. Verwezen zij naar de miljoenennota 1969 par. 3.2, blz. 22 en 23. Onder de huidige omstandigheden meent het kabinet dan ook een zodanige verlaging die gepaard zou gaan met een overeenkomstige verhoging van de omzetbelasting niet kan worden overwogen.

Is een verlaging van deze belasting dus thans niet mogelijk,

van een verhoging van deze belasting kan, zoals opgemerkt, in geen geval sprake zijn. Om dezelfde redenen acht het kabinet de door de S.E.R. gesuggereerde verschuiving in de tijd van meer dan een derde van de aanpassing naar 1971 onjuist. Dat zou de problemen slechts naar 1971 verplaatsen. Een structurele dekking zou er niet door worden verkregen. De in het wetsontwerp 1969–1970 – geopende mogelijkheid tot verschuiving – behoudens het gedeelte dat bij uitzondering voor eenmalige defensie-uitgaven is bestemd – wordt om conjuncturele redenen voorgesteld, en niet als dekkingsmaatregel. Bovendien zou de verruiming van het besteedbare inkomen, welke uit de aanpassing ook voor de lagere inkomensgroepen – voor zover deze thans in de inkomsten- en/of loonbelasting vallen – voortvloeit, (40 pct. van de verbetering van het inkomen) met bijna een kwart worden verkleind.

d. Omzetbelasting op investeringsgoederen

Met de S.E.R. is het kabinet van oordeel, dat nu de fiscale dekkingsmogelijkheden in de huidige situatie zo beperkt zijn, niet kan worden voorbijgegaan aan een vertragen van het afbreken van de omzetbelasting op investeringsgoederen, geregeld in artikel 45 van de Wet op de omzetbelasting 1968. Er zal zelfs verder op deze weg moeten worden gegaan dan de S.E.R. zich voor ogen heeft gesteld.

Volgens het thans in dit artikel neergelegde schema bedraagt de tijdelijke heffing van omzetbelasting op investeringen:

1969	8,4 pct. (70 pct. van het tarief van 12 pct.)
1970	4,8 pct. (40 pct. van het tarief van 12 pct.)
1971	1,2 pct. (10 pct. van het tarief van 12 pct.)

Het brengen van het percentage in 1970 op 70 pct. van het normale tarief in plaats van 40 pct. daarvan geeft voor dat jaar een extra opbrengst van 440 mln. op kasbasis. Er blijft dan nog ter dekking over een bedrag van f 105 mln.

Deze wijziging moet ook gevolgen hebben voor de jaren 1971 en 1972. Ter voorkoming van een investeringsstaking zal immers de heffing in die jaren moeten worden aangepast. In feite komt dit neer op een vertraging van de afbraak met een jaar, volgens het volgende schema:

1970	eerste half jaar	70 pct. van 12 pct. is 8,4 pct.
1970	tweede half jaar	70 pct. van 13 pct. is 9,1 pct.
1971		40 pct. van 13 pct. is 5,2 pct.
1972		10 pct. van 13 pct. is 1,3 pct.

Dit leidt tot een hogere opbrengst op kasbasis in 1971 van 600 mln., in 1972 van 275 mln. en in 1973 van 35 mln.

e. Verbruiksbelastingen

Het kabinet is van oordeel dat de belangrijkste specifieke verbruiksbelastingen (dit zijn accijnzen en de motorrijtuigenbelasting die worden geheven in guldenbedragen afhankelijk van hoeveelheid of gewicht) na de voorgestelde tariefsaanpassing – tegen welke aanpassing op zichzelf al bezwaren zijn aangevoerd – in het kader van het zoeken naar dekking voor 1970 ongemoeid moeten worden gelaten.

De tabaksaccijnzen, de enige niet specifieke verbruiksbelasting, is met ingang van 1 januari 1969 reeds verhoogd. Een verdere verhoging zou bovendien in strijd zijn met de toezegging die de eerste ondergetekende verleden jaar op dit punt heeft uitgesproken (*Handelingen* 1968–1969, blz. 620 rechterkolom).

Ten aanzien van de accijnzen mag voorts niet uit het oog worden verloren dat op de Benelux-regeringsconferentie van 28 en 29 april 1969 is overeengekomen deze categorie belastingen met ingang van 1 november 1970 te harmoniseren. Het zou geen aanbeveling verdienen zo kort voor deze datum nog een wijziging in de bestaande tarieven aan te brengen.

Aanvankelijk heeft het voornemen bestaan om, met het ongewijzigd laten van de afbraak van de omzetbelastingheffing van investeringsgoederen, door verhoging van de tarieven van de omzetbelasting dekking te vinden voor een bedrag van rond 600 mln. Rekening houdende met eventuele compenserende sociale maatregelen¹⁾ en de overloop naar 1971, zou dan een verhoging van de tarieven nodig zijn geweest tot ongeveer 13½

resp. 4½ pct. op 1 januari 1970. Daarbij is mede rekening gehouden met het feit dat het tarief van de tabaksaccijns door een verlaging zou moeten worden bijgesteld, om te bereiken dat, overeenkomstig de hiervoor bedoelde toezegging, de gecombineerde belastingdruk van accijns en omzetbelasting op tabaksfabrikaten gelijk zou blijven. Bedoelde verhoging van de omzetbelasting zou de kosten van levensonderhoud in 1970 doen stijgen met plm. 1 pct.

Het kabinet is van oordeel dat een dergelijke verhoging van de kosten van levensonderhoud in de huidige situatie het gevaar zou opleveren dat daardoor de prijs- en loonspiraal in werking zou worden gesteld. Mede op grond van hetgeen daarover door de S.E.R. is uitgesproken in zijn hiervoor genoemde rapport heeft het kabinet daarom afgezien van een dergelijke verhoging op 1 januari 1970.

Aan de andere kant is het kabinet van mening dat, wil de structurele dekking van de begroting in latere jaren niet in gevaar worden gebracht, er niet aan valt te ontkomen voor het nog overblijvende niet gedekte bedrag van 105 mln. een structurele dekking te vinden. Het te dekken bedrag heeft immers vrijwel geheel een permanent karakter. Ook het te verwachten uitgavenverloop in de eerstkomende jaren geeft geen aanleiding voor een dekking die zich tot 1970 beperkt. Bij een reële opzet van het dekkingsplan zullen daarom ook de gevolgen voor de eerstvolgende jaren en het structurele jaarbaseffect in aanmerking moeten worden genomen. Nu er geen andere redelijke mogelijkheden voor het verkrijgen van een belangrijke structurele dekking zijn, is daarom het kabinet tot de conclusie gekomen dat een geheel ongemoeid laten van de tarieven van de omzetbelasting niet mogelijk is. Het is er zich van bewust dat tegen deze verhoging bezwaren bestaan. Het onderschrijft het oordeel van de S.E.R. op dit punt. Het ziet echter geen mogelijkheid in de gegeven situatie, die om een belangrijke structurele dekking vraagt, de omzetbelasting buiten spel te laten. Wel echter is het daarbij nodig de maatregel een zodanige vorm te geven dat de invloed op de kosten van levensonderhoud zeer gering is. Om de prijswerking van de verhoging en de invloed op 1970 zo gering mogelijk te doen zijn wordt daarom een geringere verhoging van de tarieven voorgesteld dan aanvankelijk in het voornemen heeft gelegen, terwijl de datum van ingang is verschoven naar 1 juli 1970. Voorts wordt de verhoging van de tarieven gecombineerd met een verlaging van het tarief voor een aantal – in de kosten van levensonderhoud een relatief grote plaats innemende – artikelen in de sector van de voedingsmiddelen door deze artikelen over te brengen van het normale naar het lagere tarief. De datum 1 juli 1970 heeft bovendien voordelen omdat na zo geruime tijd de prijsbeweging voor zover ontstaan door de invoering van de nieuwe omzetbelasting geheel tot rust zal zijn gekomen.

Voorgesteld wordt daarom een verhoging van het normale tarief tot 13 pct. en van het lagere tarief tot 4,3 pct. Gecombineerd met vorenbedoelde verschuiving van artikelen naar het lagere tarief doet deze verhoging op jaarbasis de prijsindex van de gezinsconsumptie slechts met globaal 0,25 stijgen. Doordat volgens het voorstel de verhoging pas op 1 juli ingaat is voor 1970 de invloed de helft daarvan.

Budgettair is de betekenis van het complex van tariefwijzigingen op jaarbasis:

Tariefsverhoging	460
Verschuiving van een aantal artikelen naar het lagere tarief	150
	310

Daarmede wordt voor 1970 een dekking verkregen op kasbasis voor 105 mln.

Tenslotte acht het kabinet het het meest passend dat compensatie voor de hiervoor genoemde tegenvaller bij de restitutie van oude omzetbelasting op de voorraden per 1 januari 1969 van 180 mln. in diezelfde sfeer wordt gezocht. Het is

1) Voor deze maatregelen zou ongeveer 75 mln. moeten worden gerekend.

zich er van bewust dat ook hiertegen bezwaren kunnen worden ingebracht. Aan de andere kant moet worden bedacht dat bij een juiste raming tijdens het opzetten van deze overgangsregeling de restitutie – zo al niet de Duitse regeling van een enigszins beperkte restitutie zou zijn gekozen – volgens die regeling waarschijnlijk over een iets langere termijn zou zijn uitgestreken. Het kabinet meent daarom dat de compensatie moet worden gevonden in vertraging van de teruggave van een gedeelte van de laatste termijn van een vierde, welke vertraging dan echter tot een zo kort mogelijke termijn moet worden beperkt. Er wordt daarom voorgesteld de restitutie van de helft van de op 1 april 1970 vervallende termijn uit te stellen tot 1 januari 1971. Dit uitstel heeft dus betrekking op 1/8 van de restitutie en belooft naar de huidige raming bijna 200 mln. In 1971 kan het bedrag worden gefinancierd uit de eenmalige opbrengst van de investeringsheffing.

Zoals in de miljoenennota is uiteengezet is het niet uitgesloten dat de opbrengst van de nieuwe omzetbelasting niet zal voldoen aan het oorspronkelijke uitgangspunt dat de schatkist bij de omschakeling geen nadeel zou hebben (zie par. 5.2 van de miljoenennota). Dit kan er te zijner tijd toe nopen een structurele dekkingsmaatregel in de sfeer van de omzetbelasting te treffen. Het kan echter ook zijn dat de opbrengst door inspeelmoeilijkheden slechts voor 1970 nog achterblijft bij de geraamde. In dat geval kan een dekking het beste worden gevonden in een grotere verschuiving van de restitutie van de omzetbelasting op de voorraden. Daartoe wordt in het wetsontwerp de mogelijkheid opengelaten tot een verschuiving van meer dan de helft van de laatste termijn van deze restitutie tot ten hoogste 3/4 van die termijn. Dat betekent dat maximaal ongeveer 100 mln. meer kan worden verschoven.

Het ontgaat het kabinet niet dat de wijzigingen van de overgangsregeling in sterke mate de ondernemingen treffen. Zoals gezegd ziet het zich echter niettemin genoopt tot het voorstellen van deze maatregelen, nu alternatieven redelijkerwijs niet te vinden zijn. Zonder dat dit de bezwaren geheel wegneemt moet daarbij worden bedacht dat het wat de heffingen op investeringen betreft gaat om het enigszins vertragen van een uit het nieuwe systeem voortvloeiende belastingverlichting, en wat de restitutie van oude omzetbelasting betreft om een uitstel van nog geen jaar van een betrekkelijk klein gedeelte daarvan.

3. *Samenvatting van het dekkingsplan*

Het gehele dekkingsplan kan als volgt worden samengevat:

	Opbrengst op jaarbasis	Opbrengst in 1970	Opbrengst in 1971	Opbrengst in 1972
Handhaven van het 6e punt van de vermogensbelasting	50	50	50 ¹⁾	
Handhaven van het 46ste punt van de vennootschapsbelasting	50	50	50 ¹⁾	50 ¹⁾
Wijziging van de tijdelijke heffing van omzetbelasting op investeringen		440	600	275
Verhoging van het tarief van de omzetbelasting gecombineerd met verlaging van het tarief voor een aantal artikelen	310	105	310 ¹⁾	310 ¹⁾
Meer teruggaaf omzetbelasting op voorraden			—195 ²⁾	
	410	645	815 ²⁾	635

1) Bij deze structurele dekkingsmiddelen is geen trendmatige verhoging becijferd.

2) Deze bedragen kunnen nog verandering ondergaan, als een groter deel van de teruggaaf omzetbelasting op voorraden naar 1971 wordt verschoven in verband met het tegenvallen van de opbrengst van de omzetbelasting in 1970.

Het voorliggende wetsontwerp tot wijziging van de Wet op de omzetbelasting 1968 houdt zoals uit het vorenstaande blijkt de volgende onderdelen in.

- a. Een verhoging van de tarieven.
- b. Het overbrengen van een aantal artikelen van het normale tarief naar het verlaagde tarief.
- c. Een vertraging van de afbraak van de omzetbelasting op investeringen, door wijziging van de in artikel 45 genoemde percentages.
- d. Een verschuiving naar 1 januari 1971 van – ten minste – een achtste gedeelte van de terugbetaling van omzetbelasting op voorraden.

4. *Wijziging van de tarieven van de omzetbelasting*

Het algemene tarief van de omzetbelasting wordt gebracht van 12 pct. op 13 pct. Het verlaagde tarief van de omzetbelasting wordt dienovereenkomstig verhoogd en zal worden gebracht van 4 pct. op 4,3 pct.

De uitbreiding van het verlaagde tarief betreft: aardappelmeel, cacao-poeder, maizena, puddingpoeder, bouillons en soepen, vruchtenconserven, gebak, koekjes en biskwies, geraffineerde suiker, alsmede enige zuivelprodukten welke voorheen aan het algemene tarief waren onderworpen, te weten: chocolademelk, condens, koffiemelk, vol melkpoeder, room en vla.

Het voorstel leidt wel tot uitbreiding van het goederenpakket dat aan het verlaagde tarief is onderworpen, maar niet tot uitbreiding van het aantal tarieven. De administratieve lasten welke voor het bedrijfsleven, vooral de detailhandel, zijn verbonden aan het werken met meer tarieven ondergaan uit dezen hoofde dus geen verzwaring. Integendeel, op het technisch-administratieve vlak kan zelfs gesproken worden van een zekere verlichting nu een aantal artikelen uit de sector van de voedingsmiddelen die branche-verwant zijn met vele andere aan het verlaagde tarief onderworpen goederen daaraan worden toegevoegd. Deze maatregel zal in een groot aantal gevallen een belangrijke administratieve vereenvoudiging kunnen bewerkstelligen, met name voor de zeer omvangrijke detailhandel in de levensmiddelensector, o.a. voor kruideniers, banketbakkers en zuivelhandelaren. Voorts kan deze maatregel tot op zekere hoogte nog worden gezien als een bijdrage tot verruiming van de afzet van ontwikkelingslanden.

Het hoeft intussen geen betoog dat uit een oogpunt van administratieve verwerking in het b.t.w.-systeem het hebben van een uniform tarief de voorkeur zou hebben verdiend. Het betreft hier een punt dat ook bij de parlementaire behandeling van de nieuwe o.b. terecht veel aandacht heeft gekregen en ten aanzien waarvan toen de mogelijkheid is opengelaten daarop te gelegener tijd terug te komen. Hoewel ook de ondergetekenden uit vermeld oogpunt één tarief nog steeds als ideaal zien zal het duidelijk zijn dat de huidige omstandigheden, waarbij het van belang is de prijzen van de eerste levensbehoeften zo laag mogelijk te houden, beletten om op dit moment voor te stellen het pakket van de 4 pct.-goederen aan het algemene tarief te onderwerpen. Nu zoals hiervoor reeds is opgemerkt bij het voorstel de administratieve verwerking nog wordt vereenvoudigd lijkt uit dat oogpunt het resultaat zeker acceptabel.

Hiervoor in deze memorie is onder 2e, reeds opgemerkt dat het effect op de prijsindex van de gezinsconsumptie rond 0,25 pct. bedraagt (op jaarbasis). Kan dus van een enigszins belangrijke verhoging van het prijsindexcijfer op zichzelf genomen nauwelijks worden gesproken, bij de regering heeft wel zwaar gewogen dat bij een optrekking van het o.b.-tarief het gevaar bestaat van een impuls tot stijging van prijzen op een breed front.

Voor zover de prijzen omhoog gaan in dezelfde mate als de belastingen kan daar tegen moeilijk bezwaar worden gemaakt. Het is normaal dat de hogere belastingen door de consument worden gedragen. Er zal echter voor dienen te worden gewaakt – het kabinet heeft daartoe het stellige voornemen – dat er geen overafwenteling plaatsvindt. Hoewel bedoeld gevaar niet geheel kan worden ontkend heeft het

toch gemeend dat deze noodzakelijke belastingmaatregel daarop niet mag afspringen. Het kabinet heeft in dit verband in aanmerking genomen dat de situatie anders is dan bij de overgang van het oude stelsel van omzetbelasting op het nieuwe. Onder het oude stelsel was nl. de belastingdruk op dezelfde soort goederen verschillend en weinig doorzichtig en moest deze gebracht worden op eenzelfde niveau. Hierdoor ontstond onzekerheid en traden prijsverschuivingen op. Bij de thans voorgestelde wijzigingen van het tarief is van een prijsverschuiving geen sprake aangezien onder het nieuwe stelsel de belasting rechtvaardig is aan de eindprijzen van de consumptiegoederen. Het toezicht op het verloop van de prijzen zal dan ook veel gemakkelijker verlopen dan het geval was bij de inwerkingtreding van de nieuwe omzetbelasting.

Gezien de geringe omvang van de voorgestelde verhoging van de omzetbelastingstarieven, hebben de ondergetekenden er van afgezien de in artikel 25 van de Wet op de omzetbelasting 1968 (*Stb.* 329) vermelde vaste bedragen van de kleine-ondernemersregeling op overeenkomstige wijze te verhogen.

Wat betreft de bijstelling van de accijnstarieven voor tabaksfabrikaten stellen zij voor die tarieven zodanig te verlagen dat het bedrag aan omzetbelasting en accijns hetwelk op 1 juli 1970 verschuldigd zal zijn gelijk is aan het bedrag aan omzetbelasting en accijns dat vóór die datum is verschuldigd.

Toelichting op de artikelen

Artikel I. De onderdelen A tot en met E bewerkstelligen de verhoging van de tarieven van de omzetbelasting en bevatten enige daaruit voortvloeiende technische voorzieningen.

Onderdeel F bevat de voorgestelde verschuiving voor de helft van de laatste termijn van terugbetaling van omzetbelasting, drukkende op bij de inwerkingtreding van de nieuwe omzetbelasting aanwezige voorraden. Voorts houdt dit onderdeel een delegatie in om bovendien een vierde van die termijn geheel of gedeeltelijk te verschuiven in verband met een achterblijven van de opbrengst van de omzetbelasting bij de raming voor 1970.

Bij onderdeel G worden de wijzigingen van de overgangsregeling met betrekking tot bedrijfsmiddelen aangebracht.

Onderdeel H bevat een aanpassing van de termijnen van betaling van de op voorraden nagevorderde alcoholaccijns aan de bij onderdeel F bedoelde verschuiving.

De onderdelen I en J tenslotte houden in de voorgestelde uitbreiding van het verlaagde tarief.

Artikel II bewerkstelligt de verlaging van de accijnstarieven voor tabaksfabrikaten.

Artikel III bevat de in wetten als deze gebruikelijke delegatie inzake de mogelijkheid overgangsbepalingen vast te stellen.

De Minister van Financiën,

H. J. WITTEVEEN.

De Staatssecretaris van Financiën,

F. H. M. GRAPPERHAUS.